

Gert Jan Bokdam g.j.bokdam@rug.nl

*De Rijksuniversiteit Groningen is bezig een nieuw informatiesysteem voor de onderzoeksregistratie in te voeren. De Universiteitsbibliotheek zal daarbij een rol spelen voor wat betreft het functioneel beheer.*

Op 25 mei werd METIS gepresenteerd aan hen die betrokken of verantwoordelijk zijn voor de rapportage over de resultaten van wetenschappelijk onderzoek bij de RUG. Tijdens die voorlichtingsbijeenkomst legde Jules van Rooij van de afdeling Academische Zaken van het Bureau van de Universiteit uit waaraan deze rapportages dienen te voldoen<sup>1</sup>. Duidelijk werd gemaakt wat de voordelen zijn van METIS boven het huidige invoersysteem, wat de onderzoeker terugziet van zijn onderzoeksgegevens en welke faciliterende rol de UB in dit geheel speelt.

#### **METIS vervangt OZIS**

Tot dusver werd OZIS binnen onze universiteit gebruikt. OZIS is van oorsprong een administratief registratiesysteem, bedoeld om de gegevens over onderzoeksresultaten te koppelen aan organisatorische en onderzoekseenheden en vervolgens makkelijk beschikbaar te maken voor rapportages (bijvoorbeeld jaarverslagen). METIS is een vergelijkbaar systeem dat ontwikkeld is door het Universitair Rekencentrum van de Radboud Universiteit Nijmegen. In de loop der jaren zijn de meeste universiteiten reeds overgestapt op METIS, waardoor het thans het meest gebruikte onderzoekinformatiesysteem van de Nederlandse universiteiten is geworden. Doordat alle universiteiten nu met hetzelfde systeem werken, is koppeling van systemen en het tegelijkertijd doorzoeken ervan eenvoudiger geworden. De METIS-software voldoet aan internationale standaards op het

gebied van rapportage en opslag van gegevens. Via een invoermodule kunnen gegevens op een eenvoudige manier worden ingevoerd. Via een managementmodule kunnen bestuurders geaggregeerde managementinformatie vinden. Deze informatie sluit aan bij de informatie die visitiecommissies vragen, zoals gegevens over onderzoeksinzet, aantallen dissertaties en andere publicaties.

#### **Groningen**

In de Groningse situatie wordt de uitrol van METIS verzorgd door de huidige projectleider OZIS, Arnold Zijlstra (afdeling Bestuurlijke Informatievoorziening van het Bureau van de Universiteit). De komende maanden draagt hij het functioneel beheer over aan Gert Jan Bokdam en Margreet Nieborg, beiden werkzaam bij de Universiteitsbibliotheek.

De UB zal de aanlevering van gegevens door de facultaire onderzoekseenheden begeleiden en bevorderen dat gelijk met de aanlevering van de juiste gegevens ook zo veel mogelijk de full text van onderzoeksresultaten zal worden meegeleverd. Henk Ellermann (hoofd afdeling Digitale Bibliotheekvoorzieningen UB) is met zijn afdeling verantwoordelijk voor het technisch beheer van het systeem.

#### **METIS en het digitale depot**

De Nederlandse universiteiten, waaronder ook onze universiteit, streven ernaar de resultaten van het onderzoek niet alleen op bibliografisch niveau zo goed mogelijk te ontsluiten, maar ook zo veel

mogelijk de full text van publicaties op te slaan en toegankelijk te maken. In verband hiermee neemt de RUG met de andere universiteiten deel aan het SURF-DARE programma (2003-2006), "that aims at better access to the results of academic research. 'better' = cheaper and quicker without erosion of quality standards and caring for retrievability and curation"<sup>2</sup>.

#### **DARE**

Het DARE Programma wil bevorderen dat de resultaten van wetenschappelijk onderzoek worden opgeslagen in zogenaamde *institutionele repositories*, digitale archieven per universiteit of onderzoeksinstelling. METIS is zo ingericht dat de aangeleverde (bibliografische en zo mogelijk ook full text) gegevens nationaal en internationaal veel beter zichtbaar worden. Allerlei internationale zoekmachines, zoals Google Scholar en Yahoo vinden nu publicaties van onze universiteit niet, omdat zij niet voldoen aan die internationale standaards. Door toepassing van METIS kan dit aanzienlijk worden verbeterd. Goede opslag, ontsluiting en archivering van onderzoeksgegevens zijn derhalve zowel bij METIS als bij het DARE-project belangrijke uitgangspunten. Het uiteindelijke doel is een onbelemmerde, vrije toegang (open access) tot alle universitaire onderzoeksgegevens.

#### **UB**

Het bedrijfsleven streeft naar "één loket" voor alle administratieve handelingen. De Kamers van Koophandel doen hun best aan die wens tegemoet te komen. Zij



zijn als het ware één loket en aan dat loket kan alles afgehandeld worden.

De wetenschappelijk medewerker gruwet evenzeer van administratief oponthoud en is blij met ondersteunend personeel om aan de wereld kenbaar te maken wat hij en zijn groep of instituut zoal onderzoeken en met welk resultaat. Bij dit resultaat nu sluit het management op haar beurt graag aan. Wetenschapper → UB → Management.

### Eén loket bij de RUG

De afdeling Digitale Bibliotheekvoorzieningen bij de UB is belast met het scheppen van de juiste technische voorwaarden voor de vulling van het zogenaamde universitair *digitaal depot*. Henk Ellermann heeft in Pictogram van februari/maart 2005<sup>3</sup> al een en ander hieromtrent uit de doeken gedaan.

De UB biedt intussen een gebruiksvriendelijk aanlevertool aan ter ondersteuning van de onderzoeksdata: UDA, Universitair Digitaal Archief. Aan dit *loket* kun je gegevens voor METIS kwijt en ook je full text voor het digitale archief; hetzij rechtstreeks door de invoerders bij faculteit c.q. onderzoeksschool, hetzij via conversie door de UB vanuit bijvoorbeeld RefManager. Hoe e.e.a. geconcretiseerd is, vindt u in de webversie van het implementatieplan METIS.

### Full text en e-depot

Het komt er in het kort op neer, dat gegevens niet dubbel behoeven te worden ingevoerd en dat de full text tegelijk met de bibliografische gegevens kunnen worden aangeleverd via dit loket. In samenwerking met de faculteitsbibliotheek, de catalogiseerafdeling en de vakreferenten kan alle materiaal zodoende voor het e-depot op gestandaardiseerde wijze worden ontsloten.

Het e-depot is direct gekoppeld

aan dat van de Koninklijke Bibliotheek. Daardoor zijn er minimaal twee plaatsen in Nederland waar bewaard wordt. In het voortreffelijke artikel van Leo Waaijers (SURF) in het bibliotheektijdschrift Informatie Professional (oktober 2004<sup>2</sup>) leest u uitgebreid over de realisatie van een en ander. Hij citeert daarin ook Kurt de Belder (tegenwoordig bibliothecaris RU Leiden), die erop wijst dat de bibliotheek als organisatie steeds meer doordringt in de primaire processen van de universiteit: de bibliotheek functioneerde al als etalage en nu dus ook als "laboratory" voor bewerkingen van onderzoeksresultaten middels METIS en Institutional Repositories. Wellicht een stap naar universitair publiceren?

### Zoeken in METIS

In METIS kan gezocht worden op trefwoord en menugestuurd. Via het menugestuurd zoeken kan naar een steeds specifiekere categorie worden doorgelikt. Je kunt via METIS onder andere zoeken naar programma's en publicaties. Als er een URL bijstaat kun je direct doorklikken naar de full text. Via 'search by query' kan met trefwoorden worden gezocht. Alle documenten waarin de trefwoorden voorkomen, worden vervolgens getoond.

### Handleiding

De invoer in METIS is een zorgvuldige aangelegenheid. De belangrijkste invoerders zijn vaak secretariaatsmedewerkers en in een enkel geval onderzoekers die niet regelmatig met het systeem werken. Een goede introductie en handleiding zijn dus onontbeerlijk. De TU Delft werkt hier momenteel aan. Tijdens een landelijk congres te Nijmegen<sup>4</sup> op 5 april toonde Marty Rijk hun redelijk uitgewerkte elektronische handleiding; deze eerste aanzet werd door het aanwezige publiek, maar

ook door proefpersonen, enthousiast ontvangen. Naar alle waarschijnlijkheid kan de RUG met weinig aanpassingen van de Delftse handleiding gebruikmaken.

### Afsluitend

De relatie management ↔ digitaal archief ↔ wetenschapper kan het beste gevisualiseerd worden als een roterende triangel, welke - in perspectief gezien - kan worden gepercipieerd als een opwaarts draaiende spiraal. Bent u daar nog?

Een goede opslag en daardoor optimale toegankelijkheid van onderzoeksresultaten zijn voor de wetenschapper, zijn onderzoekseenheid en de universiteit van groot belang. Het primaire doel van METIS is dat te bevorderen. In de tweede plaats is het de bedoeling om met behulp van METIS te voldoen aan de vereisten van een deugdelijke onderzoeksrapportage, die tot uitgangspunt kan worden genomen bij visitaties ed. Zodoende kan METIS de Rijksuniversiteit Groningen en haar onderzoekseenheden helpen een zo gunstig mogelijke positie in te nemen in de beoordeling van haar wetenschappelijke prestaties.

Het aanzien van de RUG(wetenschapper) is mede gebaseerd op onderzoeksrapportages, die op hun beurt weer gevoed worden door de gegevens in METIS. De universitaire wetenschappelijke driehoek staat als het ware op de schouders van METIS.



*Gert Jan Bokdam is medewerker van de Universiteitsbibliotheek en functioneel beheerder METIS*

### Noten

- 1 De presentatie van Jules van Rooij en de overige presentaties van 25 mei zijn terug te lezen op de voor METIS Groningen ontworpen website (en digitaal archief): <http://metis.uda.ub.rug.nl>
- 2 Waaijers, Leo (2004). Van 'library' naar 'laboratory'. Informatie Professional 8(10), pg. 20
- 3 [www.rug.nl/rc/organisatie/pictogram/2005-1/Interview.pdf](http://www.rug.nl/rc/organisatie/pictogram/2005-1/Interview.pdf)
- 4 Een verslag van dit congres, door Henk Ellermann, is te vinden op [http://ellermann.eldoc.ub.rug.nl/\\_FILES/Documents/MyArticles/Metis.pdf](http://ellermann.eldoc.ub.rug.nl/_FILES/Documents/MyArticles/Metis.pdf)